

Innst. S. nr. 61

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:111 (2005-2006)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Andersen, Per Roar Bredvold, Robert Eriksson, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen om nødvendige endringer for å skape nødvendig tillit mellom befolkningen i rovdyrutsatte områder og myndighetene

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

I

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for fleksibel forvaltning av rovdyrpolitikken og legge til rette for stimulering til reell regionalpolitisk medbestemmelse. Beslutningene foretatt av rovviltnemndene bør være endelige og nemndene må få full tilgang til virkemiddelapparatet og Statens naturoppsyns kompetanse.

II

Stortinget ber Regjeringen gi Mattilsynet myndighet til å kreve at skadedyr tas ut når dette er den mest hensiktsmessige løsningen for å forhindre dyretragedier og beitenekt. Dette må gjelde både bufé og rein.

III

Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av viltloven § 11. Herunder bes det om at nødvergeretten endres i tråd med de endringer som er gjort i Sverige, og utvides til å gjelde rett til nødverge ved rovdyrangrep mot hund, og når rovdyr opptrer aggressivt på innmark."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Asmund Kristoffersen, Eva M.

Nielsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen, Karin Yrvin, og Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Børge Brende og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heidi Sørensen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Ola Borten Moe, og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, viser til brev fra Miljøverndepartementet til komiteen av 10. november 2006, som er vedlagt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, deler departementets vurderinger og konklusjoner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Stortingets behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004) "Rovvilt i norsk natur", jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) der de daværende regjeringspartiene Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre inngikk et forlik med Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti om rovviltforvaltningen. Disse medlemmer legger dette forliket til grunn for sin rovviltpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har merket seg at etter at rovdyrforliket ble inngått, har bestanden av ulv i Sverige økt betydelig, og viser her til brev fra miljøvernministeren til energi- og miljøkomiteen, datert 7. april 2006. Det må antas at den betydelige økningen i den svenske ulvbestanden etter hvert kan føre til en tilsvarende økning også i den norsk/svenske grensebestanden.

Selv om grenseflokkene etter rovdyrforliket ikke skal inngå i det nasjonale bestandsmålet for ulv, mener

disse medlemmer at målsettingen med et nasjonalt bestandsmål og lokal forvaltning av rovdyrbestanden blir svekket, dersom det er de norsk/svenske grenseflokkene som utgjør mesteparten av ulvebestanden i Norge, og ikke det nasjonale bestandsmålet. Det vil innebære at størstedelen av ulvebestanden i Norge vil være utenfor nasjonal forvaltning. Disse medlemmer mener at i så fall vil en viktig forutsetning ved inngåelse av rovviltforliket være endret. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak dersom grensebestandene av ulv med Sverige overstiger bestandstallet på det tidspunkt rovviltforliket ble inngått.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen på egnet måte fremme forslag til tiltak, dersom grensebestandene av ulv med Sverige overstiger bestandstallet eller at belastningen er mer konsentrert enn på det tidspunkt rovviltforliket i Stortinget ble inngått."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at de rekordstore rovdyrbestandene enkelte steder i landet til tider medfører høyt konfliktnivå mellom ønskene hos lokalbefolkningen og lokaldemokratiet på den ene siden og myndigheter og naturvernorganisasjoner på den andre.

Disse medlemmer ønsker å påpeke nødvergerettens viktige funksjon for å øke trygghet i forbindelse med jakt, og i andre situasjoner når rovdyr blir for nærstående. At det i deler av Østfold, Akershus og Hedmark til dels er helt slutt med jakt med hund, må anses som en trussel mot livskvaliteten til de som tidligere har utøvd slik jakt i de nevnte områdene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om endring av § 11 i Viltloven, Nødvergeparagrafen, i tide for at lovens ikrafttredelse kommer før eller sammenfaller med 1. mai 2007."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til brev fra Regjeringen datert 23. november 2007 om skadefelling, hvor det heter: "Etter at lisensfellingsperioden og kvotejakten er over, og i god tid før neste beitesesong, vurderer Direktoratet for naturforvaltning om det er behov for ekstraordinære uttak av rovvilt." Med årets høye tapstall i mange områder forutsetter disse medlemmer at slikt uttak blir gjennomført også våren 2007.

Disse medlemmer ønsker å understreke at trygg bruk av naturen er en grunnleggende verdi og en forutsetning for god livskvalitet for befolkningen i norske utmarkskommuner. Denne tryggheten er etter disse medlemmers oppfatning nå i ferd med å bli svekket. Disse medlemmer viser til behovet for å legge til rette for fleksibel forvaltning av rovdyrpolitikken, og å legge til rette for stimulering til reell regionalpolitisk medbestemmelse. Disse medlemmer mener lokale vurderinger og lokale forhold i altfor liten grad

blir tatt hensyn til når offisiell rovdyrstrategi fastsettes. Lokale fagfolk og lokale myndigheter må i større grad tas med i drøftinger. Disse medlemmer vil understreke at det er et stort behov for større tillit, mer samarbeid og bedre kommunikasjon mellom alle partene i rovdyrforvaltningen. Det er særlig viktig at lokalsamfunnet får bidra mer aktivt. Disse medlemmer mener det bare er på en slik måte man kan dempe konfliktnivået mellom folk i rovdyrutsatte områder og myndighetene.

Disse medlemmer er skeptiske til etablering av seks store rovdyrregioner, og mener dette ikke i særlig grad vil føre til økt lokal medbestemmelse. Disse medlemmer har tillit til folkevalgte på lokalt nivå, og at disse klarer å forvalte rovdyr på en måte som ivaretar befolkningens interesse. Disse medlemmer mener videre at beslutninger fattet av rovviltnemnder bør være endelige, så lenge uttak er innenfor nasjonale måltall.

Disse medlemmer viser til den vedtatte St.meld. nr. 15 (2003-2004), med bestandsmål som betyr økt forekomst av store rovdyr i Norge. Redusert konfliktnivå var et høyt prioritert mål med den nye forvaltningen. Disse medlemmer mener disse to målene neppe er forenlige, og i alle fall innebærer en formidabel utfordring. Skal man lykkes i dette arbeidet, kreves som et minimum en forvaltning som legger til rette for og stimulerer til lokal deltagelse og reell regionalpolitisk medbestemmelse.

Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen i fremleggelsen av den varslede lovproposisjonen om Biomangfoldutvalgets NOU om "Bevaring av naturmangfoldet", legge frem de nødvendige endringer for å styrke lokaldemokratiets medbestemmelse i rovdyrforvaltningen."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2006-2007), der dette medlem viste til Kristelig Folkepartis alternative budsjett for 2007 om å øke bevilgningen med 5 mill. kroner til bestandsovervåkning og registrering av rovdyr.

Dette medlem mener en økt innsats på dette området vil gi sikrere estimat på rovdyrbestandens størrelse og gi nødvendig informasjon om utviklingen. I enkelte tilfeller og områder kan dette gi tidligere måloppnåelse og muligheter for regulering av bestanden. Det vil etter dette medlems vurdering virke konfliktreducerende.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen på egnet måte fremme forslag til tiltak, dersom grensebestandene av ulv med Sverige overstiger bestandstallet eller at belastningen er mer konsentrert enn på det tidspunkt rovviltforliket i Stortinget ble inngått.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om endring av § 11 i Viltloven, Nødvergeparagrafen, i tide for at lovens ikrafttredelse kommer før eller sammenfaller med 1. mai 2007.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen i fremleggelsen av den varslede lovproposisjonen om Biomangfoldutvalgets NOU om "Bevaring av naturmangfoldet", legge frem de nødvendige endringer for å styrke lokaldemokratiets medbestemmelse i rovdyrforvaltningen."

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran, og rå Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:111 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Andersen, Per Roar Bredvold, Robert Eriksson, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen om nødvendige endringer for å skape nødvendig tillit mellom befolkningen i rovdyrutsatte områder og myndighetene – bifalles ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 1. desember 2006

Gunnar Kvassheim
leder

Heidi Sørensen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Miljøverndepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 10. november 2006.

Vedrørende Dokument nr 8:111 (2005-2006)

Jeg viser til oversendelse fra energi- og miljøkomiteen av 10. oktober 2006 vedrørende Dokument nr. 8:111 (2005-2006). I Dokument nr. 8:111 foreslås det at det legges til rette for fleksibel forvaltning av rovviltpolitikken og for stimulering til reell regionalpolitisk medbestemmelse. Beslutninger fattet av nemndene må være endelige og nemndene må få full tilgang til statens virkemiddelapparat samt Statens naturoppsyns kompetanse. Det foreslås videre at Mattilsynet får myndighet til å kreve at rovdyr som volder skade tas ut når dette er den mest hensiktsmessige løsningen for å forhindre dyretragedier og beitenekt. Videre foreslås det at viltloven § 11 endres i tråd med de endringene som er gjennomført i Sverige, og utvides til å gjelde rett til nødverge ved rovviltangrep på hund, og når rovvilt opptrer aggressivt på innmark.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur våren 2004 inngikk Stortinget et forlik om rovviltforvaltningen. Regjeringen legger til grunn at dette forliket ligger fast.

I forbindelse med nevnte stortingsbehandling var flertallet i energi- og miljøkomiteen, representantene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti enige om å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt. Grensene for forvaltningsområdene skulle følge fylkesgrensene, jf. Innst. S. nr 174 (2003-2004) s. 8 og 9. Flertallet viste til sammensetningen som er foreslått i St.meld. nr. 15 (2003-2004), og la til grunn at alle rovviltnemndene skal ha fem medlemmer som oppnevnes av Miljøverndepartementet etter forslag fra berørte fylkeskommuner. I regionene 5, 6, 7 og 8 oppnevnes ett av medlemmene av Sametinget. Flertallet forutsatte at næringsorganisasjonene og andre aktuelle organisasjoner skal aktivt trekkes inn i nemndenes arbeid.

I tråd med disse føringene ble det i desember 2004 oppnevnt åtte regionale rovviltnemnder. Det medfører altså ikke riktighet at det er etablert seks store rovviltregioner, slik det er omtalt i Dokument nr. 8:111 (2005-2006).

Regionale forvaltningsplaner for rovvilt vil være nemndenes viktigste verktøy for gjennomføring av nasjonalt vedtatt rovviltpolitikk i sin region. Ifølge forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt skal rovviltnemnden ha nær kontakt med kommuner, lokalsamfunn, lag og organisasjoner ved utformingen av forvaltningsplanen. Rovviltnemnden har etter forskriften selv myndighet til å fastsette sin egen forvaltningsplan. De fleste rovviltnemndene har nå vedtatt sin forvaltningsplan, etter omfattende prosesser i regionen. Gjennom forvaltningsplanene etableres det en geografisk differensiert forvaltning i hver enkelt region. Forvaltningsplanene er retningsgivende både for nemndenes og Direktoratet for naturforvaltnings myndighetsutøvelse.

De regionale rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling, skadefelling og kvotejakt når bestandsmålet for den aktuelle bestand er nådd. Når det gjelder eventuell felling av individer i bestander som ligger under bestandsmålet, er det nødvendig å foreta en vurdering av bestandens overlevelse på nasjonalt nivå. Myndigheten til å fatte vedtak i slike tilfeller er derfor lagt til Direktoratet for naturforvaltning. Det er åpnet for å kunne gi tillatelse til lisens- eller skadefelling også når bestandsmålet ikke er nådd, men det er en forutsetning at bestanden skal ha en årlig vekst mot bestandsmålet.

Måten dagens rovviltforvaltning er organisert på, innebærer at de regionale rovviltnemndene har hovedansvaret for å gjennomføre den nasjonalt fastsatte rovviltpolitikken innenfor sin region. I og med nemndenes sammensetning, deres myndighet til selv å fastsette forvaltningsplan og til å fordele midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak, og deres myndighetsutøvelse vedrørende lisensfelling, skadefelling og kvotejakt for bestander der regionalt bestandsmål er nådd, er det allerede i dag lagt til rette for fleksibel forvaltning og reell regionalpolitisk medbestemmelse.

Regjeringen legger i gjennomføringen av rovviltpolitikken også stor vekt på lokal medvirkning. For eksempel er det viktig å benytte lokal kunnskap i bestandsregistreringene. Direktoratet for naturforvaltning skal sørge for at rammene til Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt sikrer reell lokal medvirkning. Elgjegere er nå involvert i innsamling av bjørneekskremer for DNA-analyse og Norges Jeger og Fiskerforbund organiserer registrering av gaupe. Fjelltjenesten, bygdeallmenninger og fjellstyrene er involvert i bestandsregistrering av jerv. Når det gjelder ulv har Høgskolen i Hedmark ansvaret for å følge opp revirmarkerende par eller familiegrupper, mens Statens Naturoppsyn følger opp enslige dyr. Også dette arbeidet skjer med bidrag fra lokalbefolkningen.

Rovviltartene skal forvaltes mest mulig likt andre viltarter. Lisensfelling der alminnelige jegere slipper til, samt kvotejakt på gaupe, skal derfor være hovedvirkemidlene for uttak av rovvilt. Det er iverksatt kvotejakt på gaupe og lisensfelling av jerv i flere fylker, og i år ble det for første gang åpnet for lisensfelling av bjørn i Finnmark og i trøndelagsfylkene. I unntakstilfeller kan det være nødvendig å gjennomføre ekstraordinære uttak for å sikre at rovviltbestandene ikke vokser utover de bestandsmålene som er fastsatt. Slik uttak skjer da unntaksvis i regi av eget personell i Statens naturoppsyn. Et eksempel på dette er hiuttakene av jerv som ble gjennomført i flere fylker i vår.

I Dokument nr. 8:111 foreslås det at rovviltnemndene skal ha full tilgang til Statens naturoppsyns kompetanse. Til dette vil jeg bemerke at det statlige fellingslaget i regi av SNO så langt som mulig skal bidra med kompetanse og praktisk innsats under gjennomføring av felling, når den som har fått fellingstillatelse ber om

dette. Dette er nedfelt i SNO sin instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt, fastsatt av Miljøverndepartementet. SNO bidrar blant annet gjennom direkte deltakelse i skadefelling eller ettersøk og gjennom råd og veiledning.

I Dokument nr. 8:111 foreslås det at beslutninger fattet av rovviltnemndene skal være endelige. I likhet med vedtak i andre saker som berører ulike grupper eller interesser, er det imidlertid viktig at det er anledning til å påklage også vedtak fattet av rovviltnemndene. Jeg kan derfor ikke se at det er grunnlag for å etterkomme forslagsstillernes forslag på dette punkt.

I Dokument nr. 8:111 foreslås det at Mattilsynet får myndighet til å kreve at rovdyr som volder skade tas ut når dette er den mest hensiktsmessige løsningen for å forhindre dyretragedier og beitenekt. Forvaltningen av rovviltartene utøves i dag av de organer som er tillagt myndighet i henhold til viltloven og Forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt. Avhengig av om bestandsmålet for den enkelte art er nådd eller ikke, tilligger myndigheten til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling henholdsvis regional rovvilt-nemnd eller Direktoratet for naturforvaltning. Myndigheten til å iverksette betingete fellingstillatelser tilligger fylkesmannen. Denne myndigheten kan i særskilte tilfeller delegeres til kommunen. Mattilsynets utøvelse av myndighet etter dyrevernloven har også koblinger til rovviltforvaltningen, jf situasjoner der det er aktuelt å vurdere tiltak i medhold av dyrevernloven for å unngå at dyrevernsituasjoner skal oppstå.

De statlige virkemidlene skal samordnes og innrettes slik at de samlet bygger opp om og balanserer målet om

rovvilt og beitebruk. Sammen med landbruks- og matministeren har jeg i brev av 28. juli 2006 presisert betydningen av effektiv samordning mellom miljøpolitiske, landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler. Sentralt i denne sammenheng er fylkesmennenes og Mattilsynets felles forpliktelse til å sørge for samordning mellom etatene. Videre skal de i fellesskap sørge for dialog med brukeren om mulige tiltak som kan settes i verk for å unngå at enkeltbrukere blir pålagt urimelige vilkår for sin næringsdrift, og for å unngå at dyrevernsituasjoner skal oppstå. Det er en målsetting at slik samordning og dialog skal opprettes før en konkret skadesituasjon oppstår. I årets beitesesong har man i de fleste tilfellene kommet fram til minnelige løsninger med berørte brukere, og det har vært få tilfeller av vedtak om beitenekt.

Fra 1. juni 2006 har fylkesmennene fattet vedtak om iverksettelse, herunder også vedtak om forlengelse, av skadefellingstillatelse til sammen 29 ganger på bjørn, 9 ganger på gaupe og 44 ganger på jerv.

Etter dette kan jeg ikke se at det er grunnlag for å etterkomme forslaget om at Mattilsynet skal få myndighet til å kreve at rovdyr som volder skade tas ut for å forhindre dyretragedier og beitenekt.

I Dokument 8:111 foreslås det at viltloven § 11 (nødvergeparagrafen) endres. Miljøverndepartementet utreder for tiden mulige endringer i nødvergeparagrafen. Det tas sikte på å sende et forslag til endring av bestemmelsen på høring i løpet av høsten. Prosessen videre vil avhenge av de høringsinnspill departementet mottar.

